

Foto: Vladislavs Kundziņš

*Plānotie normatīvo
aktu grozījumi*

*Aizsargājamo platību
noteikšana ir procesā*

*Igaunijā atbalsta par
invadēto koku izvākšanu*

*Semināri, mācības un
konsultācijas turpināsies*

KĀDAS PĀRMAIŅAS MEŽA ĪPAŠNIEKUS GAIDA NĀKOTNĒ?

Aizvadīta ikgadējā *Meža nozares konference 2021*. Tajā meža īpašnieki un citi interesenti varēja uzzināt, kādi Eiropas Savienības (ES) atbalsta instrumenti gaidāmi turpmāk, kādas izmaiņas gaidāmas Valsts meža dienesta piedāvātajos pakalpojumos, par privātajos mežos konstatēto biotopu tālāko statusu, kā arī citas aktualitātes meža apsaimniekošanā.

Konferenci organizēja Zemkopības ministrija sadarbībā ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru un Meža konsultāciju pakalpojumu centru.

Mainās meža politika

Konferenci atklāja zemkopības ministrs **Kaspars Gerhards** (attēlā). Ministrs atzīmēja, ka meža sektors ir Latvijas ekonomikas stabilitātes balsts. Nozares ieguldījums valsts kopproduktā

2020. gadā sasniedza 5,3 %. Meža nozares produktu eksporta vērtība turpina pieaugt un šobrīd veido teju 22 % no kopējās eksporta vērtības.

“Taču mežs nav tikai ekonomiska vērtība. Tieši Covid-19 pandēmijas laikā pieaugusi meža vērtība sabiedrībai kopumā, tā ir vieta, kur meklējam spēku, atpūšamies, atjaunojamies un fiziski izkustamies. Mans kā ministra mērķis ir panākt līdzsvaru starp nozares uzņēmēju vajadzībām un dabas vērtību saglabāšanu.

Tāpat kā mainās pats mežs, mainās arī ES politika. Pārmaiņas ir gan riski, gan ieguvumi. Es darīšu visu iespējamo, lai pārmaiņas izmantotu par labu Latvijas ekonomikai un sabiedrībai. Eiropas Savienība, īstenojot zaļo kursu līdz 2050. gadam, vēlas kļūt par pirmo klimatneitrālo pasaules daļu, tā rādot labo piemēru pasaulei. Bet tas nedrīkst notikt uz zemes īpašnieku rēķina, tiem uzliekot nesamērīgu slogu. Šāda rīcība var mazināt tirgus dalībnieku konkurētspēju.

Mēs esam pārliecināti, ka meža īpašnieki var dot būtisku ieguldījumu ES mērķu sasniegšanai. Svarīgs ir tieši ilgtermiņa attīstības virziens, ko nedrīkst ietekmēt īstermiņa skatījums. Visi regulējumi nav tieši jāpārņem no ES. Mums ir vieta savai nacionālai politikai, kas ļautu saglabāt mūsu meža īpašnieku intereses,” atzīst ministrs.

► 2. lpp.

ŠAJĀ NUMURĀ:

Meža ugunsgrēku attālinātā novērošanas sistēma sevi pierādījusi kā efektīvu	3
Kārtīgam saimniekam ir sava meža inventarizācija	3
Privātpersonām meža inventarizācijas dati pieejami bez maksas	3
Kādas pārmaiņas meža īpašniekus gaida nākotnē?	4
Latvijas Meža īpašnieku biedrības aktualitātes	6
Jaunas mājas pūcēm privātajos mežos.	7
Sniegiece un snieglauze – ko darīt? ...	7
Igaunijas pieredze bija interesanta	8
Noslēdzies projekts Eiropas meža īpašnieku izglītošanai	9
Dažādi apsaimniekoti īpašumi pieteiktajās meža demonstrējumu teritorijās ..	10
Augošu koku izsoļu pārdošanas rezultāti	11
Apājo kokmateriālu produktu cenu tendences	11
Kas ir ekosistēmu pakalpojumi?	12
Papildināt zināšanas un saņemt konsultācijas nekad nav par vēlu	13
Ja pēc pastaigas mežā gadījies nosalt	14
Pieņemti grozījumi Medību likumā ...	15
Meža gadagrāmata 2022	15
Latvijas nacionālā medību trofeju izstāde Jaunmokās	15
Neparastais mežs	16

JĀINFORMĒ PAR IEPRIEKŠĒJĀ GADĀ VEIKTO MEŽSAIMNIECISKO DARBĪBU

Meža īpašnieka pienākums ir katru gadu līdz 1. februārim informēt Valsts meža dienestu (VMD) par iepriekšējā gadā veikto mežsaimniecisko darbību savā meža īpašumā.

Saskaņā ar Meža likuma 29. panta otrajā daļā noteikto meža īpašniekam ir pienākums informēt VMD, iesniedzot pārskatu par savā īpašumā vai valdījumā esošajā mežā veiktajām mežsaimnieciskajām darbībām – koku ciršanu, meža ieaudzēšanu un atjaunošanu, jaunaudžu kopšanu, kā arī meža reproduktīvā materiāla ieguvu.

Pārskatā par koku ciršanu ir jānorāda kalendārā gadā nocirstais koksnes apjoms, kā arī kāda veida darījumi ar sagatavotajiem kokmateriāliem ir veikti. Meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs ir atbildīgs par iesniegtās informācijas patiesumu. VMD interneta vietnē pieejams pārskata aizpildīšanas paraugs.

Pārskatā par meža atjaunošanu jānorāda ierīkotās jaunaudzes parametri (koku suga, koku skaits uz platības vienību), kā arī informācija par veidu, kādā šie pasākumi realizēti (dabiski vai mākslīgi). Ja veikta mākslīgā meža atjaunošana, pārskatam jāpievieno dokumentu kopijas, kas apliecina izmantotā reproduktīvā ma-

teriāla (stādu, sēklu) izcelsmi, un to iegādi apliecināšie dokumenti.

Pārskats par meža ieaudzēšanu jāiesniedz, ja meža ieaudzēšana veikta zemē, kas Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā nav reģistrēta kā mežs. Ja īpašnieks vai tiesiskais valdītājs vēlas, lai ieaudzētā audze tiktu reģistrēta kā plantācija mežs, tas jānorāda neatkarīgi no tā, vai audze ieaudzēta mākslīgi vai dabiski.

Pārskatu par jaunaudžu kopšanu aizpilda, lai informētu VMD par savā mežā veikto jaunaudžu kopšanu un atzarošanu. Ja jaunaudžu košanas rezultātā iegūta koksne tālākai izmantošanai, jaunaudžu kopšanas pārskata vietā jāsatavots pārskats par koku ciršanu.

Pārskats par meža koku sugu reproduktīvā materiāla ieguvu jāiesniedz VMD, ja meža īpašnieks savā meža veicis meža reproduktīvā materiāla (sēklas, meženi, spraudeni, potzari u. c.) ieguvu. Pārskats jāiesniedz 30 dienu laikā pēc reproduktīvā materiāla ieguves pabeigšanas.

Pārskatu veidlapas pieejamas interneta vietnē www.vmd.gov.lv sadaļā Meža īpašniekiem. Pārskatus var iesniegt personiski jebkurā VMD virsmežniecībā, ar pasta starpniecību vai elektroniska dokumenta formā.

VALSTS NODEVU PAR MEŽSAIMNIECISKĀM UN MEDĪBU DARBĪBĀM IESPĒJAMS SAMAKSĀT ELEKTRONISKI

Valdība apstiprinājusi Zemkopības ministrijas sagatavotos grozījumus noteikumos par valsts nodevu par mežsaimnieciskām un medību darbībām, lai šo valsts nodevu turpmāk varētu samaksāt arī tiešsaistē.

Grozījumi noteikumos ļaus valsts nodevu par mežsaimnieciskām un medību

darbībām samaksāt, autentificējoties Meža valsts reģistrā ar vienotajā valsts un pašvaldību pakalpojumu portālā www.latvija.lv pieejamajiem personas identifikācijas līdzekļiem. Līdztekus saglabājas arī iespēja valsts nodevu samaksāt iepriekš noteiktos maksas veidos. Valsts nodeva jāmaksā pirms pakalpojuma saņemšanas.

Tas vienkāršo valsts nodevas maksājuma aprēķināšanu tiem meža īpašniekiem, kuriem Meža valsts reģistrā ir reģistrēti vismaz 1000 hektāri meža zemes un kuri valsts nodevu par mežsaimnieciskām darbībām ir tiesīgi maksāt gada sākumā par visu gadu vienā kopējā maksājumā.

1. lpp.

Ministrs uzsvēra, ka nav pieņemami tas, ka visā ES tiek noteikta viena apsaimniekošanas metode, ignorējot nacionālās īpatnības. Latvijai ir svarīgi saredzēt kop-sakarības ilgtermiņā un atbildīgi, racionāli un efektīvi izmantot valsts mežu platību īpatsvaru. Tāredzīga Latvijas mežu resursu izmantošana dos iespēju saglabāt meža īpašnieku intereses un sasniegt Eiropas zaļā kursa mērķus.

“Mēs iestāsimies par to, lai ES regulējums nesāk iekļauties nacionālo meža apsaimniekošanas metožu izvēlē un dod iespēju meža īpašniekiem konkrētajā situ-

ācijā izraudzīties piemērotāko risinājumu. ES mežu stratēģijai ir jābūt tādai, kas nav pretrunā ar dalībvalstu attīstības mērķiem. Katrai dalībvalstij ir jābūt iespējai noteikt efektīvāko mērķu sasniegšanas stratēģiju atbilstoši valsts ilgtermiņa mērķiem.

Es rūpēšos par nacionālo interešu aizsardzību, Latvijas vides un dabas vērtību saglabāšanu nākamajām paaudzēm, par tautsaimniecības izaugsmi, un meža nozarei tajā ir neatsverama loma,” uzsvēra ministrs.

Kaspars Gerhards atzīmēja, ka jau tagad, lai vienkāršotu birokrātisko slogu, uzlabotu saziņu ar valsti un uzņēmējiem,

notiek valsts pārvaldes digitalizācija un normatīvo aktu labojumi. Darba procesā ir 11 normatīvo aktu grozījumi meža apsaimniekošanas un medību jomā. Tie veicinās ilgtspējīgu apsaimniekošanu, meža kapitāla vērtības pieaugumu, bioloģiskās un ainaviskās daudzveidības saglabāšanu, kā arī mazinās administratīvo slogu nozares uzņēmējiem un meža īpašniekiem. Tas veidos pamatu stiprai nacionālai politikai meža nozarē.

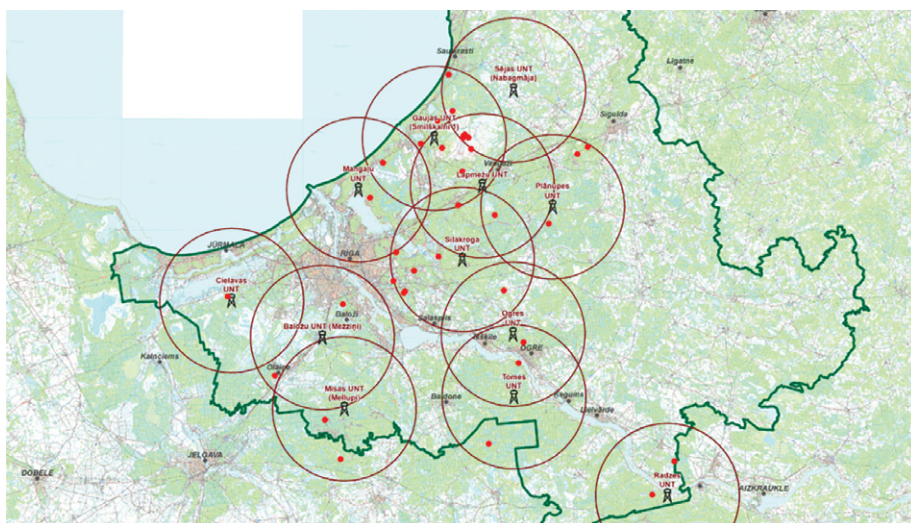
Noslēgumā ministrs aicināja: “Darba ir daudz, un uzdevumi nav no vienkāršākajiem. Taču es ticu, ka, strādājot kopā, mēs varēsim sasniegt izvirzītos mērķus.”

MEŽA UGUNSGRĒKU ATTĀLINĀTĀ NOVĒROŠANAS SISTĒMA SEVI PIERĀDĪJUSI KĀ EFEKTĪVU

Sogad Valsts meža dienests sāka īstenot pilotprojektu attālinātas meža ugunsgrēku atklāšanas un novērošanas sistēmas ieviešanai. 12 ugunsnovērošanas torņos uzstādīja novērošanas kameras, kas spēj identificēt sadūmojumu līdz pat 15 km attālumā, norādot vietas koordinātas.

Šogad pirmo reizi tika izmēģināta attālinātā meža ugunsgrēku atklāšanas un novērošanas sistēma. No torņiem ar novērošanas kamerām saņemto informāciju analizēja sistēmas operatīvajā vadības centrā Inčukalna meža ugunsdzēsības stacijā.

Pilotprojekta pirmajā darbības gadā jaunā sistēma nemitīgi tika testēta, pārbaudīta un tika pilnveidots ugunsgrēku detektēšanas algoritms. Sistēma kopš tās darbības sākuma Pierīgā pirmā ir atklājusi vairāk nekā 20 meža ugunsgrēkus. Pierādījies, ka tā ir pietiekami

efektīva meža ugunsgrēku detektēšanas jomā. Šādas sistēmas izveide visā valstī nodrošinātu būtisku meža resursu saglabāšanu nākotnē.

Pilotprojektu “Attālinātās ugunsgrēku atklāšanas un novērošanas sistēmas ieviešana” Valsts meža dienests īsteno līdz 2026. gadam.

KĀRTĪGAM ŠAIMNIEKAM IR SAVA MEŽA INVENTARIZĀCIJA

Ko un kā drīkst darīt mežā, nosaka Meža likums, un tas attiecas uz ikvienu meža īpašnieku. Meža likumā ir rakstīts, ka meža īpašniekam ir pienākums īpašumā veikt pirmreizēju meža inventarizāciju, kā arī vismaz reizi 20 gados – atkārtotu meža inventarizāciju.

Tie meža īpašnieki, kuriem ir svarīga sava meža ilgspējīga apsaimniekošana, noteikti zina meža inventarizācijas derīguma termiņus un tos arī atbildīgi ievēro. Meža inventarizācijas derīguma termiņš ir 20 gadi, piemēram, 2001. gadā Valsts meža dienestā apstiprinātās meža inventarizācijas ir derīgas līdz 2021. gada 31. decembrim, bet 2002. gadā apstiprinātās – līdz 2022. gada 31. decembrim. Jāņem vērā, ka par savlaicīgu meža inventarizācijas neveikšanu ir paredzēts arī sods. Administratīvo sodu likuma 3. pants paredz, ka var piemērot brīdinājumu vai naudas sodu fiziskajai personai līdz simt četrdesmit naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai – no četrpadsmit līdz divtūkstoš astoņsimt naudas soda vienībām.

Daudzi meža īpašnieki iepriekšējā gadā saņēma atgādinājuma vēstules ar aicinājumu veikt meža inventarizāciju. Valsts meža dienests uzskata, ka īpašnieku sodīšana par laikus neveiktu meža inventarizāciju ir galējais solis, būtiskāk ir informēt meža īpašnieku, izglītēt, izskaidrot, nevis sodīt.

Meža īpašniekiem jāņem vērā, ka saimniecisko darbību var veikt tikai tad,

ja ir derīga meža inventarizācija. Bez tās nevarēs saņemt apliecinājumu koku ciršanai, izņēmums ir sauso, bojāto un vēja gāzto koku ciršana. Tāpat meža inventarizācija ir nepieciešama, lai veiktu atmežošanu, kas ir meža zemes lietojuma maiņa. Meža inventarizācija paver iespēju pretendēt uz valsts un Eiropas Savienības finansējumu vai līdzfinansējumu nozares atbalsta pasākumos.

Meža inventarizācijas datus ņem vērā, aprēķinot nekustamā īpašuma nodokli. Ja inventarizācija ir spēkā, meža īpašnieks saņem nekustamā īpašuma nodokļa atlaides par īpašumā esošajām jaunaudzēm un saimnieciskās darbības aprobežojumiem. Nodokļu atlaides attiecas uz mežaudzēm, kuras Valsts meža dienests atzinis par atjaunotām meža zemē vai ieadzētām lauksaimniecības zemē un kurās valdošās koku sugas koku vecums pārbaudes gadā nepārsniedz – skuju un cietajiem lapu kokiem 40 gadu; mīkstajiem lapu kokiem, izņemot baltalksni, 20 gadu; baltalksnim 10 gadu.

Valsts meža dienests no 2020. gada 1. novembra vairs nesniedz informāciju Valsts zemes dienestam par tām zemes vienībām, kur meža inventarizācija ir vecāka par 20 gadiem. Šāda pieeja ietekmēs ne tikai meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja tiesības saņemt nekustamā īpašuma nodokļa atlaidi, bet arī citus procesus, kuros izmanto meža inventarizācijas datus.

Selva Šulce, VMD

PRIVĀTPERSONĀM MEŽA INVENTARIZĀCIJAS DATI PIEEJAMI BEZ MAKSAS

Valsts meža dienesta informācijas sistēmā “Meža valsts reģistrs” meža īpašnieks bez maksas, autentificējoties ar portālā www.latvija.lv pieejamajiem personas identifikācijas līdzekļiem, piemēram, izmantojot internetbanku, var apskatīt sava meža inventarizācijas ģeogrāfiskos un tekstuālos datus, kā arī tos izdrukāt vai lejupielādēt. Turpmāk šīs informācijas saņemšanai nebūs nepieciešams slēgt līgumu ar Valsts meža dienestu par Meža valsts reģistra izmantošanu un vērsties ar iesniegumu bezmaksas informācijas saņemšanai.

Juridiskām personām datu saņemšanai saglabājas līdzšinējā kārtība. Tāpat kā līdz šim, lai varētu izmantot Meža valsts reģistrā iekļauto informāciju par meža inventarizāciju, ar Valsts meža dienestu ir jānoslēdz līgums par Meža valsts reģistra izmantošanu.

UZZIŅAI

Meža valsts reģistrs (<https://gis.vmd.gov.lv>) ir Valsts meža dienesta uzturēta informācijas sistēma par mežu un tajā notikušo saimniecisko darbību. Šajā sistēmā Valsts meža dienests reģistrē arī informāciju par veiktajām meža inventarizācijām.

KĀDAS PĀRMAIŅAS MEŽA ĪPAŠNIEKUS

Meža īpašniekiem piedāvājam atsevišķu *Meža nozares konferences 2021* ziņojumu pārskatu. Pārējos ziņojumus var noskatīties konferences ierakstā.

ZEMKOPĪBAS MINISTRIJAS AKTUALITĀTES

Par līdz šim paveikto, gaidāmo ES atbalstu, izmaiņām normatīvajos aktos un iniciatīvām ES līmenī *Meža nozares konferences 2021* stāstīja **Normunds Strūve**, Zemkopības ministrijas Meža departamenta direktora vietnieks.

Nodrošināta meža resursu pieejamība

Atskatoties uz paveikto laika periodā no 2015. līdz 2020. gadam, saistībā ar meža nozares pamatnostādņēs izvirzītajiem uzdevumiem kā viens no sasniegumiem ir meža resursu pieejamības nodrošināšana. Īstenota arī meža apsaimniekošanas CO₂ piesaistes mērķu izpilde – izkoptas jaunaudzē 391 700 ha platībā, tajā skaitā privātajos mežos 182 800 ha, valsts mežos – 208 900 ha. Savukārt lai sniegtu meža ilgtermiņa ieguldījumu globālajā CO₂ apritē, ieaudzēti 28 310 ha meža.

Lai īstenotu apņemšanos nodrošināt meža bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos esošajā līmenī, izveidota meža bioloģiskās daudzveidības novērtēšanas sistēma.

Tāpat pieaudzis meža nozares apstrādātās koksnes produkcijas eksports – ik gadu 1–12 % robežās.

ES atbalsts veicinājis ieguldīt savus līdzekļus

Iepriekšējā plānošanas periodā no 2015. līdz 2020. gadam ES finansiālais atbalsts bijis 28 258 682 eiro apmērā. Īstenoti sekojoši pasākumi: meža ieaudzē-

šana – 14 540 ha, meža ugunsgrēkos un katastrofās iznīcinātu mežaudžu atjaunošana – 1771 ha, ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās sistēmas uzlabošanai – 81 921 ha platībā. Pozitīvi, ka ES atbalsts ir veicinājis meža īpašnieku plānus ieguldīt arī savus līdzekļus jaunaudžu kopšanā un meža ieaudzēšanā.

Arī no 2021. līdz 2022. gadam ir paredzēts ES atbalsts meža īpašniekiem – 6 050 000 eiro iznīcinātu mežaudžu atjaunošanai un jaunaudžu kopšanai. 2021. gadā visa nauda netika iztērēta, un 2022. gadā plānots izsludināt vēl vienu projektu iesniegšanas kārtu atlikušo 1 396 025 eiro apjomā. Paredzēti arī *Natura 2000* maksājumi meža īpašniekiem – 12 000 000 eiro.

Laika periodā no 2023. līdz 2027. gadam Latvijas kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskā plāna ietvaros arī meža īpašniekiem būs pieejams atbalsts: meža ieaudzēšanai un kopšanai – 4 055 000 eiro, ieguldījumi meža ekosistēmu noturības un ekoloģiskās sistēmas uzlabošanai (jaunaudžu kopšanai un neproduktīvu mežaudžu nomaiņai) – 11 675 000 eiro un atbalsts meža bojājumu profilaksei un atjaunošanai, ko nodarījušas dabas katastrofas, – 1 000 000 eiro.

Nākamajā plānošanas periodā paredzēti arī *Natura 2000* maksājumi meža īpašniekiem 11 925 000 eiro apmērā, kas nav pietiekami. Pieprasījums pēc šī atbalsta aug, jo veidojas jaunas aizsargājamas teritorijas un arvien vairāk meža īpašnieku piesakās šim maksājumam. Līdz atbalsta perioda beigām līdzekļu varētu nepietikt.

Plānotie normatīvo aktu grozījumi

Tuvākajā laikā plānoti vairāku normatīvo aktu grozījumi saistībā ar meža apsaimniekošanu. Svarīgākie no tiem, kas varētu interesēt meža īpašniekus.

“*Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprites noteikumos*” paredzēts precizēt meža inventarizācijas datu iesniegšanas kārtību un Meža valsts reģistra datu izmantošanu un datu pieejamību.

“*Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumos*” paredzēts meža atjaunošanā un ieaudzēšanā samazināt minimālo nepieciešamo kopējo ieaugušo koku skaitu (priedei – 2000 koku, pārējām koku sugām – 1500 koku uz hektāra).

Līdz ar to jāgroza arī “*Noteikumi par koku ciršanu mežā*”, precizējot mežaudzes minimālā un kritiskā šķērslaukuma un koku skaita tabulas. Tāpat arī, ņemot

vērā, ka stādāmā materiāla nepietiek, paredzēts atvieglot stādāmā materiāla iegādi citās ES dalībvalstīs.

Grozījumos “*Noteikumi par meža aizsardzības pasākumiem un ārkārtējās situācijas izsludināšanu mežā*” ietverti priekšlikumi par cirsto skujkoku kokmateriālu izvešanas termiņiem un aizsargāšanu pret stumbra kaitēkļiem u. c.

“*Noteikumos par valsts nodevu par mežsaimnieciskām un medību darbībām*” tiek aktualizēts valsts nodevas apmērs atbilstoši šī brīža situācijai un faktiskajām izmaksām. Valsts meža dienests vienlaikus ir pārskatījis maksas pakalpojumu cenrādi un nolēmis atteikties no maksas pakalpojumiem.

Normunds Strūve informēja arī par procesiem, kas notiek pasaulē un Eiropā. Aktuāla ir *ES meža stratēģija 2030*. Noslēgumā lektors atzina, ka piedāvātie ES likumdošanas priekšlikumi būtiski ietekmēs Latvijas zemes īpašniekus, bet ietekmes apmērs pašlaik vēl nav nosakāms.

IEGUVĒJI BŪS VALSTS MEŽA DIENESTA KIENTI

Valsts meža dienesta (VMD) ģenerāldirektore **Aina Stašāne** konferencē stāstīja par aktualitātēm, kas ir svarīgas meža īpašniekiem, par jauno VMD stratēģijas projektu, izmaiņām VMD pakalpojumos meža īpašniekiem un medniekiem.

VMD stratēģijas projekts

2021.–2027. gadam

Ģenerāldirektore savu prezentāciju sāka ar paziņojumu, ka VMD ir izstrādāta jauna stratēģija, kas paredzēta septiņiem gadiem no 2021. līdz 2027. gadam. Stratēģijas izstrādes procesā veikta klientu vajadzību un vēlmju noskaidrošana.

► 5. lpp.

GAIDA NĀKOTNĒ?

4. lpp.

Klienti visvairāk vēlas, lai tiek nodrošināta vienāda VMD pieeja vienādos salīdzināmos gadījumos visā valsts teritorijā.

Stratēģijas ietvaros VMD apņemas ikdienā biežāk komunicēt ar klientiem, ne tikai klātienē, bet arī elektroniski, izmantojot Meža valsts reģistra (MVR) sistēmu. Visiem pakalpojumiem plānots izveidot video instrukcijas. Mežniecībās būs darbinieks, kurš meža īpašniekiem palīdzēs apgūt elektronisko pakalpojumu saņemšanas iemaņas.

Klientiem pakalpojums tiks sniegts vienādā kvalitātē, neatkarīgi no meža īpašuma atrašanās vietas. Būs vienādi termiņi, vienādas procedūras, iespēja izsekot dokumentu virzībai. E-pakalpojumus plānots attīstīt uz MVR bāzes, kuru nepieciešams uzlabot tā, lai ikviens klients to spētu izmantot.

Plānotas izmaiņas valsts nodevās

Sākot ar 2022. gada 1. janvāri, ir paredzēts atteikties no VMD sniegto maksas pakalpojumu cenrāža. Atsevišķu klientu pakalpojumu sadaļu izstrāde MVR un ieviešana plānota līdz 2023. gada 1. jūlijam.

Jau tagad meža īpašniekiem ir bezmaksas pieeja MVR, autorizējoties portālā latvija.lv. VMD publiskajos pakalpojumos ir sadaļa medniekiem, kur iespējams nokārtot mednieku eksāmenu, saņemt sezonas kartes un tiešsaistē veikt maksājumus.

Savukārt no 2023. gada plānotas izmaiņas valsts nodevās mežsaimnieciskām darbībām un medībām. Šo MK noteikumu projekts ir saskaņošanas procesā.

KO DARĪT AR KONSTATĒTO BIOTOPU TĀLĀKO STATUSU?

Par biotopu kartēšanas rezultātiem un informatīvā ziņojuma projekta "Par Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamo biotopu izplatības un kvalitātes apzināšanas rezultātiem un tālāko rīcību aizsargājamo biotopu labvēlīgas aizsardzības stāvokļa nodrošināšanas un tautsaimniecības nozaru attīstības interešu sabalansēšanai" tālāko virzību konferencē stāstīja **Daiga Vilkaste**, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Dabas aizsardzības departamenta direktore.

TIEŠSAISTES KONFERENCE

MEŽA NOZARES KONFERENCE 2021

9. DECEMBRĪ | 10.00

TIEŠSAISTĒ @LLKCOzolnieki

TIEŠSAISTĒ www.lauku.lv

Biotopu kartēšana pabeigta

Istenojot biotopu kartēšanas projektu, ir pabeigti visi lauku darbi un apkopoti rezultāti. No visiem biotopu veidiem visvairāk ir konstatēti Eiropas nozīmes meža biotopi. Daļa no tiem atrodas *Natura 2000* teritorijās, daļa ārpus tām. Visvairāk no meža biotopiem ir veci vai dabiski boreāli meži, purvaini meži un mežainas piejūras kāpas.

Pēc pieredzes 80 % meža biotopu atrodas valsts mežos un *Natura 2000* teritorijās, tikai 13 % atrodas privātajos mežos. No atrastajiem meža biotopiem pārsvarā ir labas un vidējas kvalitātes biotopi. Salīdzinoši maz ir izcilas kvalitātes biotopi.

Aizsargājamo platību noteikšana ir procesā

Dabas skaitīšanas dati ir iegūti un noteikti kritēriji aizsargājamo platību noteikšanai. Sadarbībā ar AS "Latvijas Valsts meži" un Dabas aizsardzības pārvaldi tiek atlasīti visi ES nozīmes meža biotopi, skatoties koncentrācijas vietas izcilas un labas kvalitātes biotopiem. Viens no biotopu izdalīšanas principiem ir koncentrēties uz valsts mežiem.

Tiek skatītas arī visu staignāju mežu koncentrācijas vietas, nevērtējot to kvalitāti. Biotopu atlasē procesā tiek ņemti vērā arī visi prioritārie ES nozīmes meža biotopi. Visa informācija tiek likta uz fona kartēm, izvēloties konkrētas biotopu koncentrācijas vietas un ņemot vērā mežaudžu datus par blakus esošo mežaudžu sastāvu un vecumu. Biotopu koncentrāciju vietās tiek skatīts, vai

ir sastopamas arī citas dabas vērtības.

Būtiska ir katras atsevišķas vietas kopējā platība, kas ir noteikta vismaz 100 ha, kā arī svarīgi, lai biotopu poligoni piekļautos esošajām īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Tiek ņemtas vērā arī atsevišķas mazākas platības un biotopu kvalitāte. Katrs gadījums būs jāvērtē individuāli un jāskatās, lai tas, kas tiek izveidots, var arī pastāvēt ilgtermiņā.

Vēl turpināsies diskusijas uzraudzības grupā ar iesaistītajām mērķa grupām, panākot kompromisus un vienojoties, kā šos rezultātus izmantot. Jāizstrādā sociāli ekonomiskais aprēķins un pamatojums katram teritoriju izveides variantam.

Kompensācijas arī būs daļa no jautājumu bloka, kas ietverts informatīvajā ziņojumā. Pašreiz kompensāciju jautājums ir ļoti aktuāls, izveidota darba grupa un iezīmējies virziens, kā varētu nonākt pie kompensāciju sistēmas izmaiņām un adekvātām kompensācijām. Jautājums joprojām ir atvērts.

Konferencē bija vēl sekojoši ziņojumi:

"Mežsaimniecības konsultantu aktualitātes privāto mežu īpašniekiem. *LatVia-Nature* projekta aktivitātes", **Raimonds Bērmanis**, LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs.

"Latvijas Meža īpašnieku biedrības darbības aktualitātes, meža īpašnieku kooperācijas norises", **Aiga Grasmane**, Latvijas Meža īpašnieku biedrības izpilddirektore komunikāciju jautājumos.

AS "Attīstības finanšu institūcija "Altum" piedāvājums par finansējuma pieejamību un uzņēmējdarbības veicināšanu", **Jēkabs Krieviņš**, ALTUM valdes loceklis.

"Pētījums: Mērķtiecīga meliorācijas sistēmu rekonstrukcija kokaudžu ražības kāpināšanai", **Kārlis Bičkovskis**, **Linards Sisenis**, LLU Meža fakultāte.

Konferences gaitā bija iespēja saņemt atbildes uz auditorijas uzdotiem jautājumiem.

Konferences ieraksts un prezentācijas pieejamas interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv sadaļā Meža nozares konferences.

LATVIJAS MEŽA ĪPAŠNIEKU BIEDRĪBAS AKTUALITĀTES

Darbs Latvijas Meža īpašnieku biedrībā (LMIB) 2021. gadā, līdzīgi kā vairākumā organizāciju, noritējis galvenokārt attālinātā formā, pārstāvēt meža īpašnieku intereses gan Latvijā, gan Eiropā. Paralēli attālinātai formai biedrībai ir izdevies klātienē realizēt konkursu “Sakoptākais mežs”, kā arī biedriem nodrošināt Meža zināšanu dienas.

Lietotne “Mednis”

Ņemot vērā, ka zemes īpašnieki ikdienā saskaras ar nopietniem postījumiem lauksaimniecības un meža kultūrām, ir izstrādāta lietotne “Mednis”, kas pašlaik jebkuram interesentam ir pieejama Google Play un App Store interneta vietnēs. Aplikācijai ir atvērtas divas sadaļas – Novērojumi un postījumi, no kurām vitāli svarīga ir postījumu sadaļa, kas aizstāj sarežģīto postījumu pieteikšanas procesu.

Aicinām ikvienu zemes īpašnieku par postījumiem ziņot, izmantojot šo aplikāciju, jo šie dati tiks izmantoti Valsts meža dienesta limitu noteikšanas grupās. Lūgums ņemt vērā, ka būtisku postījumu gadījumā, ja nepieciešama strauja rīcība un Medību koordinācijas komisijas iesaiste, spēkā ir esošā kārtība, kad jāievēro Ministru kabineta noteikumi Nr.269 “Noteikumi par medjamo dzīvnieku nodarīto zaudējumu noteikšanu un medību koordinācijas komisijām” un jāaizpilda noteikumos atrodami iesniegumi.

Lietotnei ir izstrādāta arī Medību tiesību lietotāju sadaļa, kas būs pieejama tikai tiem medību tiesību lietotājiem, kuri noslēguši līgumu ar Valsts meža dienestu par tās lietošanu līdz brīdim, kamēr tiks sakārtota normatīvā vide.

Papildināta sadaļa “Zināšanas”

LMIB no 2021. gada maija līdz decembrim ar Meža attīstības fonda atbalstu realizējis projektu “Izglītojoša satura izstrāde meža īpašniekiem”.

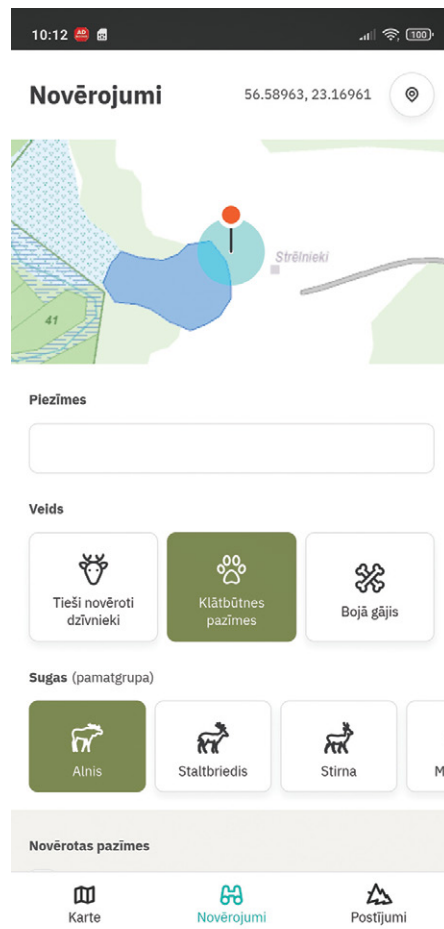
Projekta laikā kopumā noorganizēti 12 tiešsaistes semināri, kas ir pieejami arhīvā biedrības mājas lapas sadaļā “Zināšanas”. Piedaloties ekspertiem, tiešsaistes semināri nereti papildināti ar video materiāliem, lai uzskatāmi parādītu dažādos tēmas aspektus – piemēram, praktiski padomi jaunaudzju kopšanā, ciemošanās eksperimentālā stādījumā vai apskatīti upmalas meži. Projekta ietvaros izveidots arī izglītojošs video materiāls par stumbra individuālo aizsardzības metožu izvērtējumu jaunaudzēs, kā arī reportāža par iršu postījumiem bērzu jaunaudzēs.

Taisnīgas kompensācijas

Jau vairākus gadus LMIB ir aicinājis VARAM izstrādāt taisnīgu kompensāciju sistēmu par saimnieciskās darbības aprobežojumiem meža īpašniekiem. Rezultātā 2020. gadā VARAM izveidoja darba grupu, kuru sasauca kopā divas reizes un kuras darbs beidzās bez rezultātiem. Decembra sākumā atkārtoti lūdzām VARAM ministru Arturu Tomu Plešu atjaunot darba grupas darbu, lai diskutētu par kompensāciju sistēmas par saimnieciskās darbības aprobežojumiem pilnveidošanu.

Kā iepriekš vairākkārt publiski ir norādīts, pašreizējā kompensāciju sistēma ir ne vien netaisnīga, bet arī neveicina dabas aizsardzības mērķu sasniegšanu, jo zemes īpašnieki, saņemot neadekvāti mazu kompensāciju par saimnieciskās darbības aprobežojumiem, nav motivēti savā īpašumā esošo dabas vērtību apsaimniekošanā un saglabāšanā. Šis jautājums ir ļoti saasinājies, izveidojot jaunus mikroliegumus atsevišķām putnu sugām, kā arī saņemot informāciju par dabas skaitīšanas rezultātiem un informāciju par potenciālu jaunu aizsargājamo teritoriju veidošanu. Zemes īpašnieki nav gatavi gaidīt daudzu gadu garumā LIFE integrētā projekta “Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizā-

cija” ieteikumus, sistēmas pilnveidošana jāuzsāk pēc iespējas tuvākajā laikā.

LMIB iebilst pret nesamērīgu valsts nodevu pieaugumu meža īpašniekiem

Dienas kārtībā atkal ir jautājums par Valsts meža dienesta maksas cenrādi, par ko biedrība novembra nogalē iesniedza iebildumus. Piemēram, valsts nodevas pieaugums ciršanas apliecinājumiem galvenajai cirtnei ir nesamērīgi liels un, ņemot vērā, ka turpmāk katrai cirtmai būs nepieciešams saņemt atsevišķu apliecinājumu (pašlaik vienā apliecinājumā var iekļaut vairākas cirsmas) nodevas palielinājums var pārsniegt pat 50 reizes. Pašlaik valsts nodeva ciršanas apliecinājumam ar trim cirsām un 3,3 ha platību veido 4,27 eiro, bet, ņemot vērā piedāvāto redakciju, pie tāda paša apmēra saimnieciskās darbības valsts nodevas apmērs sastādīs 210 eiro, tas ir, pieaugums būs 49 reizes.

Biedrība iebilst arī pret nodevas piemērošanu sanitārajām un izlases cirtēm, jo tās ir darbības, lai uzlabotu audžu augšanu, līdz ar to vairāk piesaistītu CO₂, kā arī mazinātu kaitēkļu savairošanās risku. Aptaujājot meža īpašniekus, ir izpratne par nodevu celšanu, taču tai jābūt samērīgai.

Mārtiņš Ailts, LMIB

SNIEGLIECE UN SNIEGLAUZE – KO DARĪT?

Decembra sākumā Latviju piemekleja stihijai līdzīgi laika apstākļi – ilglaicīga snigšana un sniega sanesumi, kas izraisīja koku noliekšanos un stumbru lūšanu.

Šādi laika apstākļi radījuši bažas meža īpašniekiem. Aktuāls jautājums – ko darīt ar kokiem, kas noliekušies līdzīgi zirga lokiem un ar nolauztiem stumbriem.

Visām koku sugām vainagi nav simetriski, tas vairo sniega un ledus radīto bojājumu riskus. Sniegliecei vairāk ir pakļauti bērzi ar asimetrisko vainagu, kā tas bija vērojams šogad. Visvairāk ir ciekušas bērzu un priežu jaunaudzē. Savukārt pieaugušās audzēs vērojamas egles ar nolauztiem stumbriem un galotnēm.

Ko darīt?

Ja ir neliela meža platība, var iet un purināt sniegu no noliektajiem kokiem. Taču nav garantija, ka tas palīdzēs.

Bērza jaunaudzēs kociņi var tikt noliekti pat līdz zemei, bet pavasarī atliekties atpakaļ un turpināt augšanu. Pavasarī jāskatās mežaudze – ja koki ir piecēlušies stāvus, viss kārtībā, bet, ja līdz vasaras sākumam tie joprojām ir noliekušies, tad bērzu jaunaudzēs bojātos kokus var nozāgēt, lai no celma veidojas atvases, kas jau pirmajā gadā veidos 1,2–2 metrus garas atvases. Skuju koku audzēs bojātos kokus var nocirst un radušos atvērumus atstāt dabiskai atjaunošanai, veidojot jauktu koku audzi. Ja bojājumi ir lieli, var veidot rekonstruktīvo cirti – visu nocirst un stādīt no jauna.

Ja kokam nolauzts vainags, tad palikušais stumbeņis un nolauztā vainaga daļa, cik drīz vien iespējams, izvēlcama no audzes, lai koksne nezaudētu kvalitāti un audzei nepiesāistītu stumbrā kaitēkļus, piemēram, mizgrauzi, kas var bojāt audzē palikušos kokus. Tāpēc pavasarī, tiklīdz tiek mežā, uzreiz jāaizvāc bojātie koki un nolauztās galotnes.

Ja postījumi ir mazi, var savākt pašu

spēkiem, ja lielāki – pie reizes var veidot kopšanas cirti, no audzes izvēlcot ne tikai bojātos kokus, bet arī augšanā atpalikušos. Jo pavasarī ātrāk izdosies savākt skuju koku koksni un lielāku dimensiju zarus, kas izdala terpēnus – smaržas, kas pievilina kukaiņus, – jo mazāks risks, ka kukaiņi savairošies.

Sarmīte Grundšteine, MKPC

JAUNAS MĀJAS PŪCĒM PRIVĀTAJOS MEŽOS

Sogad privātajos mežos tiek izvietotas jaunas mājvietas ūpim un urālpūcei. Latvijas Meža īpašnieku biedrība (LMĪB) īsteno Latvijas Vides aizsardzības fonda līdzfinansētus divus projektus ūpju un urālpūču aizsardzībai.

Projekti paredz izvietot kopā 82 mākslīgās ligzdvietas teritorijās, kas ir atzītas par piemērotām ligzdošanas vietām šīm putnu sugām. Daļībai projektos pieteicās LMĪB biedri, atvēlot savus meža īpašumus platformu uzstādīšanai. Projektu aptveramā ģeogrāfija ir visai plaša: gan Kurzeme – Slīteres, Engures, Kuldīgas un Saldus apkārtnē, gan Latgale, īpaši Dienvidlatgale, gan Vidzeme, īpaši Gaujas nacionālā parka teritorijā, kā arī Pierīgā.

Ūpim kā lielākajam pūčveidīgajam putnam ir nepieciešamas plašas ligzdas. Līdzīgi kā citas pūču sugas, tas ligzdu pats nebūvē, bet piemērotā substrātā izkašņā bedrīti dē-

šanai. Šīs dēšanas bedrītes sasniedz ievērojamus apmērus: 30–50 centimetri diametrā un 6–23 centimetri dziļumā. Šādās vietās tās apdraud dažādi plēsēji, un putni ir arī sevišķi jutīgi pret traucējumu. Mākslīgās ligzdošanas platformas tiek gatavotas no uz pusēm pārzāgētas 200 litru mucas, tai pa perimetru piestiprinot dēļus un to piepildot ar rupju frakciju, kur potenciāli ūpis varētu kašņāties.

Ligzdošanas platformas ūpim tiek izvietotas 6–8 metru augstumā koku zaru žuburos vai zaru žāklēs. Ir cerība, ka kādā no nākamajiem gadiem ūpis ligzdošanai izvēlēsies mūsu uzstādītās platformas.

Urālpūce Latvijā un Eiropas Savienībā ir īpaši aizsargājama putnu suga, kas ligzdo saimnieciskās darbības maz ietekmētos pieaugušos un pāraugušos jauktu koku un skujkoku mežos. Populācijas lielums Latvijā ir robežās no 1825 līdz 5381 ligzdojoši pāri. Urālpūce ligzdo liela izmēra dobumos, pusdubumos (stumbeņos) un vecās lielo plēsīgo putnu ligzdās. Kā uzskata projektiem piesaistītais pūču eksperts Gaidis Grandāns, jebkura mākslīga ligzdošanas vieta ir reāls ieguldījums dabas aizsardzībā.

Kvalitatīvi izgatavots un izvietots pūču būris var kalpot pat vairāk nekā 20 gadus. Pūču būrus ligzdošanai izmanto arī citas putnu sugas (tajā skaitā īpaši aizsargājamās): lielā gaura, gaigala, meža pīle, meža balodis, dažādi zvirbulveidīgie putni – do-

bumberētāji. Dējumi un izvesto mazuļu skaits mākslīgajās ligzdvietaš (būros) ir lielāks nekā dabiskajās ligzdošanas vietās. Ar būru palīdzību ir iespējams palielināt ligzdojošo pūču sugu blīvumu konkrētā teritorijā. Mākslīgās ligzdošanas vietas dod iespēju ievākt dažādus datus par konkrētu sugu. Urālpūcei tiks uzstādīti 45 būri.

2021. gadā notiek mākslīgo ligzdvietaš izvietošana, savukārt 2022. gadā izvietotās ligzdvietaš tiks apsektotas.

Abi projekti “Ūpju aizsardzība privātos mežos” (Nr. 1-08/37/2021) un “Urālpūces aizsardzība privātos mežos” (Nr. 1-08/38/2021) tiek īstenoti Latvijas Vides aizsardzības fonda projektu aktivitātē “Sugu un biotopu stāvokļa uzlabošana”.

Aiga Grasmane,
Latvijas Meža īpašnieku biedrība

IGAUNIJAS PIEREDZE BIJA INTERESANTA

Foto: Elvira Grasmann

Pieredzes apmaiņas dalībnieki sertificētā privātajā mežā pie atstāto apšu ekogrupas

Foto: Elvira Grasmann

Paraugdemonstrējuma objekts ar Vimex miniharvesteru Luau mežsaimniecības skolas meža īpašumā

Foto: Pēteris Vīrs

Somā nacionālā parka meža īpašuma apskatīšana. Dalībnieki izmantoja somu kamanas, lai vieglāk varētu pārvietoties pa meža īpašumu

Privātā meža īpašnieka teritorijā, kurā izmanto Uusewood miniharvesteru

Sogad decembra sākumā nelielai meža īpašnieku grupīnai bija iespēja piedalīties Meža konsultāciju pakalpojumu centra (MKPC) organizētajā pieredzes apmaiņas braucienā uz Igauniju.

Trīs dienu laikā dalībnieki ieguva zināšanas par Igaunijas mežsaimniecības sektoru, mazgabarīta tehnikas izmantošanu krājas kopšanas cirtēs un uzzināja, kā to vērtē paši Igaunijas meža īpašnieki un speciālisti.

Savukārt Igaunijas meža īpašnieku asociācijas (*Eesti Metsaühtlase Selts*) pārstāvji pastāstīja par sertificētu mežu apsaimniekošanu. Brauciena dalībnieki iepazinās ar sertificēta meža apsaimniekošanu un tehnoloģiskajiem risinājumiem, ko izmanto kooperatīvs šo mežu apsekošanā.

Miniharvestera darbība praksē

Viena no galvenajām brauciena dalībnieku atziņām bija, ka Igaunijā mežsaimniecības prakse ir citādāka, no kuras mums noteikti būtu, ko pamācīties. Interesanti bija redzēt miniharvestera darbību praksē – tas šķita iespaidīgi. Taču, aizdomājoties par lietderību, izmaksām un rentabilitāti, tas lika aizdomāties. Šāda tehnikas izmantošana vairāk ir vērtīgs ieguldījums nākotnes mežaudzes attīstībai, lai iegūtu kvalitatīvu koksni. Iespējams, tas ir laika jautājums, līdz šāds pakalpojums kļūs par ierastu metodi meža apsaimniekošanas praksē arī Latvijā.

Tiekoties ar privāto meža īpašnieku, redzējām, kā meža darbiem izmanto harvesteri *Uusewood*, kas ir vēl mazāks par harvesteri *Vimex*. Tas sver tikai 2,5 tonnas, stundā patērē divus litrus degvielas. Igaunijā trūkst labu darbinieku. Tā, piemēram, meža īpašniekam, kas pats strādā ar harvesteru, bijis

darbinieks, kas strādājis ar *Uusewood*. Bet nevērīgās attieksmes dēļ pret tehniku nodarījis lielākus zaudējumus, nekā bijusi peļņa. Igaunijā saskaras ar tām pašām problēmām, kas ir arī Latvijā, – darbaspēka trūkums un izmaksas. Tam kā risinājums tiek meklēts mazgabarīta tehnikas izmantošana.

Atbalsts par invadēto koku izvākšanu

Pasākuma laikā varēja just, ka, klausoties lektoru stāstītajā par atbalstiem un subsīdijām, dalībnieku interese uzreiz būtiski pieauga, jo tas ir svarīgs temats ikvienam meža īpašniekam. Viens no jaunākajiem atbalsta veidiem meža īpašniekiem Igaunijā pēdējā gada laikā, ko finansiāli atbalsta valsts, ir egļu astoņzobu mizgrauža apkarošana. Respektīvi, meža īpašnieks, kuram mežaudzē ir konstatēti mizgrauža bojājumi, saņemot no eksperta apstiprināto atzinumu, var pretendēt uz atbalstu 500 eiro apmērā par hektāru, bet ar nosacījumu, ka īpašniekam ir jāizvāc visi invadētie koki. Mums tas šķita ļoti interesanti, un meža īpašniekiem tā ir liela motivācija pievērsties šī drauda samazināšanai.

Aizrauj zaļās idejas

Pēc kolēģu stāstītā, arī Igaunijā zaļās idejas tiek attīstītas, bet diemžēl tās attīsta cilvēki, kam nav saprašanas par mežu vai citām ekosistēmām. Skaidrs ir tas, ka cilvēkus aizrauj nauda. Tā aizrauj gan meža īpašniekus, kas kopj savus mežus, lai izaudzētu vērtīgas mežaudzes. Tā aizrauj arī atraktīvus vides gidus, kas atjautīgi izmanto katru iespēju vadīt aizraujošas ekskursijas mežos un purvos. Un tā aizrauj zaļos, kas izmanto katru iespēju, lai piesavinātos ES naudu, veiktu tādas

► 9. lpp.

Foto: Elvīra Grasmāne

Foto: Elvīra Grasmāne

Igaunijas meža īpašnieku asociācija demonstrē īpašuma apsekošanu ar dronu un programmu, ko izmanto

◀ 8. lpp.

vērienīgus projektus kā nosusinātu platību appludināšana. Par pirmajām divām grupām mums bija patīss prieks, taču par pēdējo kļuvām bažīgi. Vai tas ir tas zaļais kurss, uz kuru mēs gribam iet, sabojājot iepriekšējo paaudžu smago darbu?

Jāpiebilst, ka brauciena laikā ļoti spēcīgi izjutām ziemas aukstumu. Pirmajā dienā, viesojoties paraugdemonstrējuma objektā, kurā darbojās miniharvesters, bija -23 °, taču dalībnieki bija izturīgi un laikasptākli netraucēja tiem gūt jaunas zināšanas.

Dalībnieki bija ļoti ieinteresēti katrā no nodarbībām, bija ļoti daudz dažādu jautājumu, diskusijas un atziņas. Brauciens izdevās veiksmīgs, pateicoties MKPC sadarbības partnerim Igaunijas privāto mežu centram, kas dalībniekus uzņēma un noorganizēja iepazīšanos ar vēlamām tēmām un objektiem.

**Elvīra Grasmāne,
Andris Vīrs, MKPC**

NOSLĒDZIES PROJEKTS EIROPAS MEŽA ĪPAŠNIEKU IZGLĪTOŠANAI

Biedrībai “Meža īpašnieku kooperācijas atbalsta centrs” ir noslēdzies Eiropas Komisijas mūžizglītības programmas Erasmus+ stratēģisko partnerību projekts *Network of knowledge for efficient private forests* (Zināšanu apvienošana privāto mežu efektīvākai apsaimniekošanai). Biedrības sadarbības partneri šajā projektā bija – Slovēnijas Mežsaimniecības institūts, Zviedrijas Lauksaimniecības zinātņu universitāte, Katalonijas Meža zinību un tehnoloģiju centrs (Spānija) un Igaunijas Meža īpašnieku biedrība.

Projekta mērķis bija veicināt Eiropas meža īpašnieku izglītošanu, lai nodrošinātu kvalitatīvu meža apsaimniekošanas lēmumu pieņemšanu. Projekts tika īstenots trīs gadu laikā – no 2018. gada septembra līdz 2021. gada oktobrim. Tajā tika organizēti mācību pasākumi – pieredzes apmaiņas braucieni pie sadarbības partneriem, kā arī izveidoti vairāki izglītojoši mācību materiāli meža īpašniekiem.

Projekta lielākā vērtība – iespēja iepazīt dažādu valstu privāto meža īpašnieku dzīvi, ietekmējošo normatīvo vidi un labāk izprast atšķirīgus viedokļus par to, kas ir laba mežsaimnieciskā prakse. Slovēņi šajā projektā koncentrējās uz apalkoksnas sortimentu kvalitātes izvērtēšanu, zviedri – uz aprēķinu modeli meža tehnikas slodzes noteikšanai uz augsni, kataloņi – uz meža apsaimniekošanas plānošanas rīku, bet igauņi – uz mācību materiālu par dronu un miniharvesteru izmantošanu mežsaimniecībā. Biedrības izveidotie materiāli, tajā skaitā modelis cirsma vērtības prognozēšanai, ir pieejami biedrības mājas lapā: mezakoooperativs.lv. Ar galvenajiem partneru materiāliem ir iespējams iepazīties: gozdis.si/projekti/net4forest.

2021. gada 28. oktobrī Zoom formātā tika noorganizēta tiešsaistes noslēguma konference *Networking for efficient private forests. An insight from five European countries* (Sadarbības tīkls efektīvākiem privātajiem mežiem. Ieskaits piecās Eiropas valstīs) ar visu projekta partneru dalību.

Zviedri šajā konferencē stāstīja par mehānizētu jaunaudzju kopšanu pārbiezinātās jaunaudzēs. Pagaidām vēl tās ir eksperimentālas izstrādes, taču darba roku trūkums jaunaudzju kopšanā aizvien vairāk liek šajā virzienā strādāt.

Kataloņi iepazīstināja ar mežaudzju apsaimniekošanu, lai mazinātu tajos ugunsgrēku riskus. Tas pamatā ietver kritālu maksimālu izvākšanu no mežaudzēm, lai ugunij būtu iespējami maz “degvielas”. Katalonijā

Foto: “Meža īpašnieku kooperācijas atbalsta centrs” arhīvs

Viens no pieredzes apmaiņas braucieniem pie sadarbības partneriem Slovēnijā, kur galvenā tēma bija apalkoksnas sortimentu kvalitātes izvērtēšana

meži deg ik pa 20–30 gadiem. Audzēs, kurās sausā koksne ir izvākta, ugunsgrēkus ir daudz vieglāk kontrolēt. Diemžēl meža īpašnieku finansiālā motivācija ar to nodarboties savos īpašumos ir visai zema.

Slovēņi dalījās pieredzē par problēmām, ar kurām saskaras meža īpašnieki, mēģinot pārdot kokmateriālus, īpaši koncentrējoties uz tirgū esošajām apalkoku sortimentu kvalitātes prasībām un to izskaidrošanu meža īpašniekiem, kas bieži kokus zāgē paši.

Savukārt igauņi stāstīja par dronu un mazgabarīta mežizstrādes tehnikas lietošanu mežsaimniecībā. Dronu izmantošana var ietaupīt laiku mežu apsekošanā, piemēram, pārbaudot augsnes gatavošanas kvalitāti, egļu audžu veselību vai bebru dambju identifikāciju. Mazgabarīta mežizstrādes tehnika var samazināt treilēšanas ceļiem nepieciešamo platību agrīnajās krājas kopšanās. Protams, tas nav lēts pakalpojums, un līdz ar to īpašniekam ir jāvērtē plusi un mīnusi.

Biedrības “Meža īpašnieku kooperācijas atbalsta centrs” valdes priekšsēdētājs Grigorijs Rozentāls konferencē dalījās ar trim galvenajiem problēmjautājumiem, ar ko šodienas Latvijā saskaras meža īpašnieki. Tie ir:

- saimnieciskās darbības ierobežojumu pienācīga nekompensācija,
- pārnadžu skaita nekontrolēts pieaugums,
- kā meža īpašniekam noteikt (prognozēt) godīgu cenu savai izaudzētajai koksnei.

Biedrības projekta izmaksas 51 690 EUR simtprocentīgi finansēja EK.

**Grigorijs Rozentāls, biedrība “Meža īpašnieku kooperācijas atbalsta centrs”
Agrita Šēnberga,
MKPC, Dienvidkurzemes nodaļa**

DAŽĀDI APSAIMNIEKOTI ĪPAŠUMI PIETEIKTAJĀS MEŽĀ

Rudens pusē integrētā *Life* projekta *LatViaNature* ietvaros turpinājās potenciālo meža demonstrējumu teritoriju apmeklējumi privāto meža zemju īpašumos.

Meža konsultāciju pakalpojumu centra darbinieki kopā ar Pasaules dabas fonda, Dabas aizsardzības pārvaldes un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāvjiem apmeklēja pieteiktās meža demonstrējumu teritorijas dažādās Latvijas vietās. Tika uzklauti meža īpašnieku stāsti, viņu redzējums un viedoklis, apsaimniekojot savus mežus.

Apmeklējām dažādi apsaimniekotos meža īpašumus. Bija gan tādi, kas iekļauti īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, gan tādi, kuros īpašnieks mežu vērtē kā ilgtermiņa procesu un saimnieko dabai draudzīgāk, lai arī likumiski jau pašlaik ir iespēja no pieaugušas audzes iegūt vairāk koksnes.

Saimnieko, domājot par mežu ilgtermiņā

Jānis Zaharko, meža īpašuma "Riekstiņi" saimnieks Ērgļu pusē, veicot mežizstrādi, jau veido sava veida meža infrastruktūru – izvešanas ceļus, kas kalpos nākotnē. Saimnieks rūpīgi ceļos iekļāj zarus, lai maksimāli samazinātu risu dziļumu. Izveidotie ceļi turpmāk noderēs īpašuma apsekošanai, atjaunojot mežus, veicot kopšanu un nodrošinot piekļuvi blakus nogabaliem. Saimniecībā regulāri tiek koptas un uzturētas arī meža meliorācijas sistēmas.

Mežizstrādi saimnieks veic, domājot par mežu ilgtermiņā. Piemēram, kailcirtēs atstātie ekoloģiskie koki krietni pārsniedz likumā prasīto skaitu, savukārt izcirtumā speciāli ir atstāti paaugas kociņu puduri, kuros tie ņemsies spēkā un veidos

daļu no nākotnes mežaudzes. Tāpat citos nogabalos mežaudzē veidoti atvērumi un mežs atjaunojies ar spēcīgu jauno egļu audzi. Saimniekam problēmas rada meža dzīvnieku radītie bojājumi.

Mežs kā rekreācijas vieta visiem

Foto: Madara Černuba

Meža īpašniece **Ingūna Irmeja** apsaimnieko savus mežus piejūras zonā, kur tie robežojas ar dārzkopības kooperatīva teritoriju. Saimniece norāda, cik apgrūtināši brīžiem var būt saimniekot šādā mežā. Nereti mežs tiek piesārņots ar atkritumu kaudzēm, kuras īpašnieces mežā izveidojuši blakus esošo vasarnīcu īpašnieki. Atrodas arī tādi vasarnieki, kas izdomā paretināt pie robežas augošos kokus Ingūnas mežā, lai vairāk gaismas būtu viņa īpašumam. Šāds antropogēnais faktors ir kā nebeidzamas vējdzirnavas. Neskatoties uz to, Ingūna ir pozitīvi noskaņota un apmeklējuma laikā parāda kādu sirdij īpaši tuvu priežu audzi. Lai arī tā ir sasniegusi atļauto ciršanas vecumu un caurmēru, audze tiks saglabāta. Īpašniece ne tikai apsaimnieko savus mežus, bet arī ir izveidojusi un veiksmīgi attīsta kempinga biznesu un uzsver, ka daļa piederošā meža ir arī kā rekreācijas avots viesiem.

Mežā saimnieko gudri, dabas vērtības tiek cienītas

Latvijā šobrīd ir 658 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, no tām četri ir nacionālie parki, t. sk. Gaujas nacionālais parks (GNP), kura apsaimniekošana ir reglamentēta ar speciāliem apsaimniekošanas noteikumiem. Tie jāievēro arī privātajiem meža īpašniekiem, kuru īpašumi atrodas šajā teritorijā.

Viens no īpašniekiem ir **Gatis Strads**, kuram GNP teritorijā ir vairāk nekā 140 ha meža. Lai gan meža īpašumam ir dažādi saimniekošanas ierobežojumi, īpašnieks tiem ir pielāgojies. Viņš savā mežā saimnieko gudri, veicot galvenokārt izlases cirtes. Tiek domāts par perspektīviem kokiem, kas ir atstāti, lai veidotos jaunā

mežaudze. Tādējādi mežs ir nebeidzamā aprīte.

Īpašniekam ir svarīgi, lai mežs nākotnē nezaudētu savu kvalitāti un šādi apsaimniekots paliek dzimtas īpašumā. Pašlaik īpašumā uzskaitītie biotopi nerada papildu raizes, jo dabas vērtības tiek cienītas.

Lielākas bažas īpašumā rada uguns apsardzības pasākumi, jo īpašums robežojas ar ezeru, un tā apmeklētāji mēdz aiz sevis nenodvēst ugunsgrākus. Šādas situācijas šovasar bija īpaši nervus kutinošas ilgstošā sausuma perioda un apgrūtinātās piekļuves dēļ, lai tos dzēstu. Līdz ar to īpašnieks domā, kā atjaunot infrastruktūru, lai būtu ātrāka piekļuve pie ezera un samazinātu draudus savam īpašumam.

Gatim mežs īpašumā ir vairāk nekā 25 gadus. Šajā laikā viņš nonācis pie atziņas, ka, tikai pašam rūpējoties par savu īpašumu, no laika gala cenšoties izprast un iemācīties meža apsaimniekošanas pamatprincipus, gūstot jaunas zināšanas un informāciju, meža īpašnieks var pilnvērtīgi saimniekot savā mežā. Svarīgi ir izjust savu mežu un plānot apsaimniekošanu tā, lai, ieejot mežā, tas *silda* un redzi nākamos soļus un darbus, kas darāmi.

Baltalksnim ir savas priekšrocības

Savukārt **Agnis Graudulis**, meža īpašnieks Auces pusē, pierāda, ka baltalksnim ir savas priekšrocības, lai gan tas koksnes ziņā netiek atzīts par tik vērtīgu koku sugu kā ierastā priede, egļu vai bērzs. Viena no baltalkšņa priekšrocībām ir ātraudzība un vērtīga ņemamas dimensijas sasniegšana bijušās lauksaimniecībā izmantojamās zemēs.

Izrādītajā baltalkšņa audzē ir paņemts ciršanas apliecinājums kailcirtnei. Bet saimnieks izvēlas to veikt ar izlases ciršu metodi – izcērtot neperspektīvos un pārāgušos kokus, kuriem jau radies trūpes risks, un atstājot perspektīvos baltalkšņus. Agnis pauž, ka labvēlīgos apstāk-

► 11. lpp.

DEMONSTRĒJUMU TERITORIJĀS

◀ 10. lpp.

ļos baltalksnis pat 15 gadu laikā spēj
sasniegt tādas izmērus, lai varētu iegūt
malkas sortimentu.

Īpašumā ir audze, kur egles sastādītas mistrojumā ar bērzu, bet baltalksnis ieaudzis dabiski. Kad īpašniekam vajadzēs veikt koku retināšanu un pieņemt lēmumu, kuru no perspektīvākiem kokiem atstāt, būs jāizdara izvēle starp baltalksni un bērzu. Tādējādi būs iespēja veidot mistraudzi no trīs koku sugām. Nākotnē tā būs bioloģiski daudzveidīgāka, klimatnoturīgāka, salīdzinot ar monokultūru mežaudzi, kas veidota no vienas koku sugas.

Īpašumā arī tiek novērtēti *dabas piešķirtie palīgi* – putni. Tiem Agnis ir uzdevis savus uzdevumus – mežā uzstādīti putnu būri, lai, piemēram, zilītes, mušķērāji u. c. veiktu kaitēkļu apkarošanu.

Savukārt kā sava veida eksperiments sīliem un citiem putniem ir uzticēta meža “sēšana”, un mežā priekš viņiem ir izvietotas speciālas kastes, kurās sabērtas ozolzīles, pīlādži un vilkābeles augļi.

Īpašnieks arī atjaunojis meliorācijas sistēmu, izveidojot sedimentācijas baseinus, lai dažādas barības vielas un grunts smalkās daļiņas nenonāktu ūdens tecē. Savukārt grāvī ievietoti akmeņi, lai veidotos dabiskāka ūdens tece. Agnis lielu pieredzi un zināšanas ir uzkrājis Skandināvijā – tieši meža apsaimniekošanā un izstrādē un savos īpašumos ir atvērts dažādiem eksperimentiem, uzsverot, ka jau pašlaik Latvijā zinātniekiem un meža īpašniekiem jādoma par koku sugām, kas būs perspektīvas pēc 50 un vairāk gadiem.

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs un projekta partneri pateicas visiem meža īpašniekiem, kuri jau uzņēmuši mūs ciemos un izrādījuši savus īpašumus. Katrs no jums esat unikāls ar savu stāstu un vīziju par mežu! Gandarījumu rada tas, ka meža īpašnieki arvien vairāk paši cenšas izprast meža apsaimniekošanu, izglītoties un gudri saimniekot ilgtermiņā savos mežos.

Projekta *LatViaNature* ietvaros tiek meklētas potenciālas ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas demonstrējuma teritoriju vietas privāto meža īpašnieku zemēs, kurās tiek īstenota ilgtspējīga meža apsaimniekošanas prakse, apvienojot gan ekonomiskās vajadzības, gan dabas vērtību saglabāšanu.

Madara Černuho, *MKPC*

AUGOŠU KOKU IZSOĻU PĀRDOŠANAS REZULTĀTI

Sveiciens baltajā ziemā! Izsoļu portālā www.mezabirza.lv 2021. gada septembrī, oktobrī un novembrī kopumā veiksmīgi noslēgusās 40 izsoles, kurās izdarīts 1081 solījums. Ir pārdoti 134,52 hektāri meža cirsmu ar kopējo izcērtamo likvīdo apjomu 32 688 kubikmetru apmērā. Apskatot izsoļu sākumvērtību un pārdošanas cenu starpību, kopējais cenas pieaugums bijis 10,52 %, savukārt vidējais cenas pieaugums sasniedz 15,90 %.

Tālāk apkopoti šo izsoļu pārdošanas rezultāti.

- Skuju koku cirsmu (vismaz 70 % skuju koku ģipatsvars) cenas, sākot no 32,06 līdz 71,56 EUR/m³, vidējā svērtā cena šādām cirsām 54,65 EUR/m³.
 - Jaukto koku cirsmu (skuju koku ģipatsvars 40–60 %) cenas svārstās no 32,73 līdz 59,68 EUR/ m³, vidējā svērtā cena 44,94 EUR/m³.
 - Lapu koku cirsma (valdošā suga bērzs – vismaz 70 %) cenas, sākot no 34,41 līdz 56,89 EUR/m³, vidējā svērtā cena 44,80 EUR/m³.
 - Lapu koku cirsma (valdošā suga – baltalksnis vairāk nekā 50 %). Šāda tipa izsoles bijušas divas, kur vidējā svērtā cena 28,80 EUR/m³.
 - Lapu koku cirsma (bērzs, apse, melnalksnis) cenas no 16,87 līdz 39,25 EUR/m³, vidējā svērtā cena 28,35 EUR/m³.
- Priecīgi paziņojam, ka esam izveidojuši un pārgādāju uz jaunu Meža biržas tīmekļa vietnes versiju. Lietotāju ērtībai esam padomājuši ne tikai par portāla izskatu, bet arī par funkcionālītāti. Dažas no būtiskākajām izmaiņām:
- jauns dizains,
 - uzlabota solīšanas sistēma,
 - mobilajām ierīcēm pielāgots dizains,
 - iespēja sekot sev interesējošām izsolēm,
 - izsoles sākuma cenas rekomendācija.

Karīna Jakovina, SIA "Meža birža"

APAĻO KOKMATERIĀLU PRODUKTU CENU TENDENCES

Meža konsultāciju un pakalpojumu centrs (MKPC) sadarbībā ar Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūtu (MEKA), veicot apaļo kokmateriālu cenu monitoringu, secina, ka no 2021. gada rudens skujkoku apaļkoku sortimentu cenas ir būtiski kritušās – līdz pat 27 % pēdējo trīs mēnešu periodā. Pozitīvā vēsts meža īpašniekiem – turpina pieaugt bērza sortimentu cenas, pēdējo trīs mēnešu laikā sortimentu cenai pieaugot līdz pat 24 %, kas sniedz meža īpašniekiem iespēju izstrādāt tieši bērza mežaudzes un gūt maksimālu pelnu.

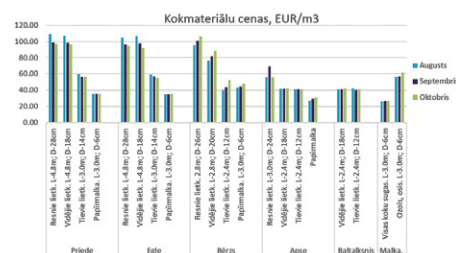
Ar apkures sezonas iestāšanās ir novērots būtisks lapkoku malkas sortimentu cenas kāpums līdz 15 %. Prognozējot turpmākās cenu izmaiņas, var secināt, ka tendences saglabāsies nemainīgas, skujko-

ku sortimentu cenas turpinās samazināties, bet lapkoku sortimentu cenas – pieaugt.

Apaļo kokmateriālu sortimentu vidējās cenu izmaiņas laika periodā no augusta līdz oktobrim, %:

- resnās lietokoksnes cenu kritums ir no -23,31 % līdz 20,91 % kāpumam atkarībā no koku sugas, vidējās cenu izmaiņas sortimentu klasei mēnesī ir -3,13 % kritums,
- vidējās lietokoksnes cenu kritums ir no -27,76 % līdz 22,11 % kāpumam atkarībā no koku sugas, vidējās cenu izmaiņas sortimentu klasei mēnesī ir -1,65 % kritums,
- tievās lietokoksnes cenu kritums ir no -16,83 % līdz 24,96 % kāpumam atkarībā no koku sugas, vidējās cenu izmaiņas sortimentu klasei mēnesī ir -0,39 % kritums,
- papīrmalkas cenu kāpums ir no 4,45 % līdz 15,33 % atkarībā no koku sugas,

**Apalo kokmateriālu sortimentu
vidējās cenu izmaiņas laika periodā no
augusta līdz oktobrim, %.**

vidējās cenu izmaiņas sortimentu klasei
mēnesī ir 3,19 % kāpums,

malkas cenas kāpums ir vidēji 1,58 % mēnesī un ozola, oša malkas cenas kāpums ir vidēji 4,17 % mēnesī.

Artis Misiņš, *MKPC*

KAS IR EKOSISTĒMU PAKALPOJUMI?

Runājot par cilvēka un dabas attiecībām, arvien biežāk saskaramies ar jēdzienu “ekosistēmu pakalpojumi”.

Ar to saprotam daudzus un dažādus labumus, ko mums sniedz vide: dzeramo ūdeni, tīru gaisu, auglīgu augsni, mājvietu dažādām dzīvnieku un augu sugām, fizisko un garīgo atpūtu, tūrisma iespējas, estētisko baudījumu, peļņas iespējas un citus mums ikdienā izmantojamus un nepieciešamus materiālos un nemateriālos resursus.

Plašo ekosistēmu pakalpojumu klāstu iedala trīs grupās:

- apgādes jeb nodrošinājuma pakalpojumi (pārtika, izejvielas, saldūdens, ārstniecības augi u. c.);
- regulējošie un atbalsta pakalpojumi (klimata un gaisa kvalitāte, dzīvotnes sugām u. c.);
- kultūras jeb nemateriālie pakalpojumi (atpūta pie dabas, tūrisms, estētiskā iedvesma u. c.).

Ekosistēmu pakalpojumi ir cilvēces eksistences un labklājības pamats. Dabas nodrošināto labumu apjoms un kvalitāte lielā mērā ir atkarīga no mūsu mijiedarbības ar vidi – ietekmējot vidi, mēs ietekmējam arī ekosistēmu funkcijas un tādējādi arī to spēju nodrošināt mums nepieciešamo.

Meži, kas Latvijā aizņem vairāk nekā pusi no valsts teritorijas, ir viena no mūsu lielākajām dabas bagātībām un raksturīgākajām ainavas iezīmēm. Nodrošinot plašu ekosistēmu pakalpojumu klāstu, tie ir būtiski cilvēku labklājībai.

Tautsaimniecībai – koksnes ieguve

Tautsaimniecībai būtiska ir koksnes ieguve – gan augstas kvalitātes apaļkoksne, gan sīkkoksne pārstrādei, gan ciršanas atliekas apkures vajadzībām. Turklāt meža nozare ir nozīmīgs darba devējs, jo sevišķi lauku reģionos, kur nereti ir ierobežotas nodarbinātības iespējas. 2019. gadā mežsaimniecības, kokapstrādes un mēbeļu ražošanas daļa iekšzemes kopproduktā veidoja 5,1 %, savukārt eksporta apjoms sasniedza 2,6 miljardus eiro – 20% no valsts kopējā eksporta. Tradicionāli meža produkti Latvijā ir arī ogas, sēnes un citi nekoksnes resursi, piemēram, ārstniecības augi. Tiek izmantota arī medījuma gaļa, kas pēdējos gados sāk kļūt par nozīmīgu nišas produktu.

Ekosistēmu pakalpojumi

Ekosistēmu un sociāli ekonomisko sistēmu (cilvēku sabiedrības) savstarpējā saistība caur ekosistēmu pakalpojumiem un pārmaiņu virzītājspēkiem

Mežs – palīgs klimata regulēšanā

Mežs ir neaizstājams palīgs klimata regulēšanā un vides kvalitātes nodrošināšanā vairākos aspektos. Tas ražo skābekli un piesaista oglekļa dioksīdu gāzi fotosintēzes procesā, tādējādi mazinot klimata pārmaiņu ietekmi. Meža ekosistēmas nodrošina dzīvotnes neskaitāmām dzīvnieku un augu sugām. Koki palīdz attīrīt gaisu, to saknes nostiprina augsni, un meži upju un ezeru krastos aizsargā ūdens objektus no piesārņojuma, filtrējot un piesaistot kaitīgās vielas un neizmantotos barības elementus.

Takas mežā ir Latvijas iedzīvotāju iecienīts brīvdienu galamērķis dažādos gadalaikos

Sniedz nemateriālo pakalpojumu klāstu

Mežs sniedz dažādas iespējas saistībā ar kultūras jeb nemateriālo pakalpojumu klāstu. Pastaigas un sportošana mežā uzlabo veselību un garastāvokli, samazina stresu. Atrāšanās dabā ir svarīga pašizglītošanās procesa sastāvdaļa. Daudzviet Latvijā cilvēkiem ir iespēja apmeklēt skatu torņus, izziņas takas, parkus, kultūrvēsturiskus dabas objektus, izmantot atpūtas un piknika vietas.

Meža ekosistēmu pakalpojumi nereti cits ar citu mijiedarbojas. Piemēram, ogošana un sēņošana var būt gan meža produktu ieguve, gan atpūtas veids, tādējādi iekļaujoties gan apgādes, gan kultūras ekosistēmu pakalpojumu grupā. Pastaiga mežā var sniegt daudzveidīgu pieredzi – gan neformālās izglītības un izziņas, gan atpūtas un veselības uzlabošanas, gan estētiskā pārdzīvojuma ziņā. Funkcionāla, no dažādām koku sugām sastāvoša piekrastes josla gan aizsargā ūdens kvalitāti upē, gan veido vizuāli skaistu ainavas elementu atpūtniekiem, piemēram, laivotājiem.

Nozīmīgas ir visas meža ekosistēmu nodrošināto pakalpojumu grupas. Latvijas meži un liela daļa to sniegto labumu ir pieejami ikvienam, un tā ir mūsu atbildība – rūpēties par to, lai tie būtu tikpat pieejami arī nākamajām paaudzēm.

Publikācija sagatavota Latvijas Zinātnes padomes finansēta projekta “Meža ekosistēmu pakalpojumu novērtējums Latvijā” (Nr. lzp-2020/2-0119) ietvaros.

Ilze Pauliņa, Linda Gerra-Inohosa, Zane Libiete, LVMI “Silava”

PAPILDINĀT ZINĀŠANAS UN SAŅEMT KONSULTĀCIJAS NEKAD NAV PAR VĒLU

Pagājušais gads nav bijis tāds kā parasti, pandēmija ikdienas dzīvē ienesusi korekcijas. Tomēr tā ir bijusi arī iespēja apgūt un izmantot jaunas tehnoloģijas.

Arī meža īpašnieki 2021. gadā ir bijuši aktīvi un izmantojuši LLKC Meža konsultāciju pakalpojuma centra (MKPC) piedāvātās iespējas apgūt jaunas un papildināt esošās zināšanas par meža apsaimniekošanu, saņemt zinošu padomdevēju konsultācijas, kā arī piedalīties pieredzes apmaiņas braucienos.

Semināri. Meža īpašnieki atzinīgi novērtējuši MKPC organizētos seminārus un labprāt tajos piedalījušies. 2021. gadā notikuši 18 informatīvie semināri klātienē un 68 – zoom platformā. Tajos piedalījies 1361 klausītājs. No jauna izveidoti 24 e-semināri ar 1120 unikālajiem skatījumiem. Izveidota jauna e-semināru sērija jaunajiem meža īpašniekiem. Meža īpašnieki e-seminārus var noskatīties interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv sadaļā E-semināri meža īpašniekiem.

Arī nākamgad MKPC Valsts lauku tīkla pasākumu ietvaros plānots organizēt seminārus, lai informētu par aktuālo meža apsaimniekošanu. Par plānotiem semināriem var uzzināt interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv sadaļā Semināri meža īpašniekiem.

Apmācības. Šogad LAP 2014–2020 apakšpasākuma “Profesionālās izglītības un prasmju apguves pasākumi” ietvaros realizētas 25 mācību grupas visā Latvijā. Mācībās piedalījās 477 meža īpašnieki, mednieki un meža nozarē nodarbinātie. Pieprasītākās tēmas bijušas: Savvaļas dzīvnieku slimības, medījuma gaļas higiēna un pārtikas drošība; Kokmateriālu sagatavošana, uzmērīšana un kvalitātes vērtēšana; Meža īpašniekam nepieciešamās zināšanas meža apsaimniekošanā; Meža atjaunošana un ieaudzēšana CO₂ piesaistei, meža reprodutīvais materiāls.

Galvenie ieguvumi mācību dalībniekiem – iegūtas teorētiskās zināšanas un praktiskās iemaņas, mācību izdales materiāli, kā arī apliecinājums, kas dod iespēju saņemt papildu piecus punktus, piedaloties ES atbalsta pasākumos. Mācības turpināsies arī 2022. gadā. Sīkāka informācija par apmācībām: ieva.tomberga@mkpc.llkc.lv vai interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv sadaļā Apmācības.

Tālmācība. Meža īpašnieki pagājušā gadā aktīvi izmantojuši iespēju zināšanas par meža apsaimniekošanu apgūt individuāli tālmācībā. 2021. gadā kopumā visiem deviņiem apmācību kursiem bijuši

Mežsaimniecības konsultanti arī nākamgad turpinās papildināt zināšanas, lai varētu sniegt padomus meža īpašniekiem

9712 unikāli apmeklējumi.

2021. gadā izveidoti no jauna un pilnveidoti tālmācības kursi: Augošu koku krājas noteikšana; Nodokļi meža apsaimniekošanā; Mežsaimniecības kooperatīvu darbības dažādošana. Tuvākajā laikā būs pieejami vēl divi kursi – Meža ekosistēmu pakalpojumi un Augu aizsardzības līdzekļi mežsaimniecībā.

Tālmācībai var pieslēgties vietnē talmaciba.llkc.lv, autorizējoties ar latvija.lv un izvēloties sadaļu Mežsaimniecība.

Par tālmācību var konsultēties ar Arti Misiņu artis.misins@mkpc.llkc.lv.

Plašāk par MKPC iecerēm nākamajā gadā var uzzināt Raimonda Bērmaņa Meža nozares konferences 2021 prezentācijā (www.mkpc.llkc.lv sadaļā Meža nozares konferences)

Bezmaksas konsultācijas. 2021. gadā vairāk nekā 400 meža īpašniekiem bija iespēja saņemt bezmaksas konsultācijas par meža apsaimniekošanu, reizē iegūstot meža bioloģiskās daudzveidības novērtējumu un rekomendācijas par putniem saudzīgu meža apsaimniekošanu.

Programma norisināsies līdz 2023. gada nogalei LAP 2014–2020 apakšpasākuma “Atbalsts konsultāciju pakalpojumu

izmantošanas veicināšanai” ietvaros. Pieņemšanās konsultāciju saņemšanai MKPC nodalās vai sazinoties ar Kārli Folkmani karlis.folkmanis@mkpc.llkc.lv.

Mežu apmeklējumi. 2021. gadā realizētas 12 mežu apmeklējumu grupas Latvijā, tajās piedalījušies 316 mežu apmeklējuma dalībnieki – meža īpašnieki, mednieki un meža nozarē nodarbinātie.

Pandēmijas ietekmes rezultātā uz laiku tika apstādīnāti publiskie pasākumi, tādēļ mežu apmeklējumi norisinājās tikai trešajā ceturksnī. Mežu apmeklējumos populārākās tēmas bijušas: Kokaugu plantāciju un stādījumu izveide, mežaudžu ieaudzēšana; Meža apsaimniekošanas metodes aizsargājamās dabas teritorijās; Meža reprodutīvā materiāla ieguve un ražošana u.c.

2021. gadā realizēts arī viens ārzemju apmeklējums uz Igauniju “zaļajā režīmā” par tēmu “Tehnikas un tehnoloģiju izmantošana privāto mežu apsaimniekošanā”.

Ja uzlabosies epidemioloģiskā situācija Eiropā, 2022. gadā ir paredzēts dodies arī uz Lietuvu, Poliju, Zviedriju un Skotiju. Mežu apmeklējumi norisināsies līdz 2022. gada beigām. Saziņai – Elvīra Grasmane, MKPC mežsaimniecības projektu vadītāja.

Raimonds Bērmanis, MKPC direktors: “Mūsu mērķis ir, lai mežsaimniecības konsultants būtu zinošs padomdevējs ar praktisku ikdienas pieredzi un spēju sniegt nepieciešamākos mežsaimnieciskos pakalpojumus meža īpašniekiem. Tādēļ esam mērķtiecīgi stiprinājuši konsultantu praktiskās iemaņas un rūpējušies par konsultantu jaunu zināšanu apguvi.”

Sarmīte Grundšteine, MKPC

JA PĒC PASTAIGAS MEŽĀ GADĪJIES NOSALT

Pēdējā laikā arvien populārākas kļuvušas pastaigas gan mežā, gan dabas takās. Tomēr mainīgie laika apstākļi ziemā mūs nelutina un ikvienam no mums ir gadījies nosalt tā, ka saproti – tūlīt varētu saslimt.

Kustības, karsta tēja un dzērieni

Taču, ja laikus to izprotam, no saaukstēšanās ir iespējams izvairīties. Speciālisti iesaka, jau pastaigas laikā, sajūtot pirmās nosalšanas pazīmes, pēc iespējas aktīvāk kustēties: kustināt kājas un rokas, lēkāt, – līdz nonākšanai siltākās telpās. Tādā veidā var palīdzēt organismam neatdzist. Nokļūstot siltumā, uzreiz jāpārģērbj sauss, silts apģērbs.

Nākamais solis ir karsta tēja. Vislabāk noderēs kāda no zāļu tējām – aveņu, liepziedu, pelašķu, salvijas, eikaliptu u. c., kas ir pa rokai. Var uzliet arī vairāku zāļu maisījumu, kam pievienots ingvers. Speciālisti iesaka vispirms mierīgi ieelpot tējas garaiņus, jo sākumā mikrobi vairojas nāsīs, mēģinot iekļūt tālāk organismā. Kad tēja padzisusi, to lēnām izdzer.

Lai sasildītos, palīdz arī silti dzērieni. Piemēram, upeņu, ingvera un citrona, smiltsērķšķu vai dzērveņu dzēriens. Tautā populārs līdzeklis ir upeņu sula ar neredz melnā balzama. Dzēriens uzreiz aktivizē asinsriti, organisms sasilst, un temperatūras kāpums rada nelabvēlīgu vidi vīrusiem.

Ja pēc tējas un karsto dzērienu lietošanas nepāriet aukstuma sajūta, speciālisti iesaka kāju un roku vannu. Vislabāk izmantot līdz 38 grādiem siltu ūdeni, kam var pievienot sinepju pulveri, eikalipta, priedes ēterisko eļļu vai skuju uzlējumus. Terpēni paplašina ādas kapilārus un sekmē ķermeņa temperatūra paaugstinās, kad liela daļa vīrusu iet bojā.

Lai atgūtu zaudētās enerģijas rezerves, iesaka ieturēt siltu un veselīgu maltīti ar sildošām garšvielām – pipariem, čili, kariju u. c.

Tomēr pirms došanās dabā ziemas periodā ir jāsaprot. Sākot ar piemērota garuma maršruta izvēli visiem pastaigas dalībniekiem, atbilstošu apģērbu un līdzīgi ņemot siltas tējas termosu un kādu našķi.

Visu savāko var izmantot

Pirms došanās mežā vai kādā dabas takā der ieklausīties dabas pazinēju padomos. Viena no tām ir zāļu sieva un lektore Līga Reitere, kura ir dalījies ar padomiem arī Meža konsultāciju pakalpojumu centra organizētajos semināros.

Līga Reitere atzīst, ka daba mūs ir apveltījusi ar visu nepieciešamo, lai mēs būtu veseli un stipri. Ejot mežā arī ziemā var ievākt skujas un nepaiegt garām sveķiem uz kāda egļu stumbra. Ievāktos var izmantot dažādu veselībai noderīgu produktu pagatavošanai.

Skuju dzēriens

Dzēriena pagatavošanai ņem kadiķu, egļu, priežu skujas un sasmalcina, var samalt gaļas mašīnā, pārlej ar karstu ūdeni, vispirms saelpojas, tad dzer.

Karstā medus pagatavošana

Samaltām skujām pievieno siltu, mīkstu medu, kārtīgi iemaisa. Skujas uzreiz vajag maisīt medū, kamēr tās stipri smaržo un nav izžuvis, lai labi ievēlās. To var ēst tūlīt. Var ēst pa karotīti, smērēt uz rupjmaizes, var likt pie dzēriena, piemēram, pie upeņu dzēriena.

Skuju izvilkums eļļā

Samaltas skujas var likt eļļā. Katlīnā ielej auksti spiestu eļļu, silda ūdens peldē, lēni maisot ļauj ievilkties vislabāk 40 grādu temperatūrā pāris stundu un tad atstāt siltumā. Pāris dienu var likt pie radiatora vai siltā mūrīša, vaļējā cepeškrāsnī, lai ir siltumā. Izkāš, biežumi kopā ar sāli noderēs pirts skrubim. Beigās var pievienot egļu sveķus un vasku 10–15 % no eļļas svara, ja pievienos vairāk, būs biežāks un noderēs kā lūpu balzams. Smēre noderēs, lai iezustu sasprēgājušo ādu vai vēja aprautus vaigus. Ziedei var vēl pievienot samaltas kumelītes un klingerītes, kā arī vībotni un pelašķu pulveri, kas arī veicina dzīšanu.

Skuju sīrups

No egļu skujām var taisīt sīrupu. Samal skujas, nedaudz uzlej ūdeni, pievieno cukuru, pavāra, atstāj, lai ievēlās, un, kad ir padzisusi, nokāš, ielej traucīņos. Sīrups labi noder pie tējas vai tāpat. Tas noder bērniem, kam nepatīk dzert rūgtas zāles.

Stiprais izvilkums

Mājās darinātu degvīnu var uzliet uz skujām un taisīt stipru izvilkumu. Var taisīt priežu skuju izvilkumu.

Kāju vannītes

Ja kāds zariņš palicis pāri, to var izmantot kāju vannītei. Karstu ūdeni lej virsū zariem, noplaucē, lai viss kārtīgi izvelkās. Vakarā pirms gulētiešanas varēs izmērcēt nogurušās kājas.

Kadiķu kvēpekļītis

Ņem 1–2 sprīžus garus kadiķa zariņus, saloka, vidū liek vērmeli, vībotni vai dievkociņu. Kadiķīti apliek apkārt un pietin ar aukliņu, tad ietin auduma gabaliņā un rullē, lai nav asumu.

Līga iesaka paņemt blodiņu ar svecīti un virsū uzlikt kvēpekļīti un iziet pa telpu, lai tiek no vecā prom. Enerģētiski iztīra telpu ar rūgtumu, jo rūgtums ir tas, kas palīdz rūgtumu dabūt nost. “Ar ko saslimis, ar to jārstējas.”

Interneta vietnē www.reitere.lv pieejamas dažādas Līgas Reiteres receptes un padomi dabas līdzekļu izmantošanai.

Sarmīte Grundšteine, MKPC

PIENĒMTI GRŌZĪJUMI MEDĪBU LIKUMĀ

Sogad 11. novembrī Saeima galīgajā lasījumā atbalstīja izmaiņas Medību likumā, kas paredz precizēt medību iecirkņu reģistrācijai nepieciešamās minimālās platības.

Turpmāk medību tiesību īpašnieks medību iecirkni varēs reģistrēt, ja medību platības tajā nebūs mazākas par 350 hektāriem. Tā pati prasība attieksies arī uz medību tiesību īpašniekiem, kuru medību platības atrodas blakus un kuri noslēguši savstarpēju līgumu par kopīgu medību tiesību izlietojumu.

Ja medību iecirkni reģistrēs medību tiesību lietotājs, to platībām būs jābūt 1000 hektāru lielām.

Tāpat paplašinātas stirnu un meža cūku medību platības. Tām turpmāk jābūt ne mazāk kā 350 hektārus lielām līdz šim noteikto 200 hektāru vietā.

Grozījumi paredz, ka turpmāk varēs medīt arī pilsētā vietās, kur konkrētā pašvaldība būs atļāvusi to darīt, gadījumos, ja medījāmie dzīvnieki apdraudēs sabiedrisko kārtību un drošību vai radīs postījumus.

Papildu esošajiem izņēmumiem medīt varēs arī vietās, kur nav reģistrēts medību iecirknis, ja notiks ievainota medijamā dzīvnieka izsekošana.

Izmaiņas paredz, ka turpmāk meža cūku, lapsu un jenotsuņu medībās varēs izmantot siltumu uztverošus tēmēkļus diennakts tumšajā laikā.

Grozījumi Medību likumā stāsies spēkā 2022. gada 1. aprīlī.

Saeimas Preses dienests

LATVIJAS NACIŅĀLĀ MEDĪBU TROFEJU IZSTĀDE JAUNMOKĀS

Sogad pēc triju gadu pārtraukuma atkal norisinājās Latvijas nacionālā medību trofeju izstāde “Jaunmokas 2021”.

Medību trofeju izstādes tiek rīkotas, lai novērtētu dzīvnieku populāciju stāvokli un apkopotu svarīgus zinātniskus datus. Izstādes rīkotāji – Latvijas Mednieku savienība (LMS) un Latvijas Medību trofeju vērtēšanas nacionālā komisija.

Šogad izstādē varēja piedalīties mednieki ar Latvijas savvaļā iegūtām medību trofejām no 2018. gada līdz 2021. gada 1. septembrim.

Mednieku interese par piedalīšanos izstādē un iespēju novērtēt pēdējos gados iegūtās trofejas bija liela, tādēļ izstādē varēja piedalīties tikai ar iepriekš novērtētām, medālai atbilstošām staltbriežu trofejām. Izstādē bija izstādīti 28 aļņu rāgi, 234 staltbriežu rāgi, 180 stirnāžu rāgi, kā arī 19 vilka, 11 lūša, 52 bebra, 7 lapsas, 18 āpša galvaskausi. Apmeklētājiem bija iespēja aplūkot arī

lieliskās Māra Kreicberga fotogrāfijas.

Par lielo staltbriežu ragu trofeju skaitu LMS valdes priekšsēdētājs Jānis Baumanis saka, ka šī medniekiem ir visvērtīgākā trofeja un sakārtot visus briežu ragus tā, lai tie ir pārskatāmi apmeklētājam, ar katru gadu kļūst aizvien grūtāk. Tas arī liecina par to, ka staltbriežu trofeju kvalitāte Latvijā aug.

Izstāde ļāva iegūt un apkopot datus par Latvijas medijamo dzīvnieku populāciju kvalitāti un popularizēt selektīvas medības kā paņēmieni augstvērtīgu medību trofeju iegūšanai.

Vienlaikus 26. novembrī Jaunmoku pilī norisinājās *Gada balvas medniecībā 2020* pasniegšanas ceremonija. Epidemioloģisko drošības apsvērumu dēļ ceremonija notika šaurā lokā – piedalījās tikai balvas ieguvēji ar vienu tuvinieku un gada balvas medniecībā organizatori.

Izstādes katalogs un ieskaits 2020. gada balvas medniecībā pasniegšanas norisē pieejams www.lms.org.lv

MEŽA GADAGRĀMATA 2022

Klajā nākusi žurnālistes Anitas Jaunbelzes lolotā ikgadējā “Meža grāmata 2022”. Kā allaž, izdevumā interesanti apraksti par meža nozares ļaudīm, notikumiem un skaistas fotogrāfijas. Autore vēlējums: “Strādāsim, un būs par ko runāt un rakstīt, tostarp gadagrāmātā!”

Drukātā formā grāmata izplatīta nozares ļaudīm un institūcijām. To iespējams iegūt arī elektroniski, sazinoties pa telefonu 29133563 vai rakstot sarmite.grundsteine@mkpc.lkkc.lv

NEPARASTAIS MEŽS

Sajā vasarā un rudenī, sniedzot konsultācijas meža īpašniekiem, apmeklēju viņu īpašumus. Protams, galvenā sarunu tēma bija par meža apsaimniekošanu. Taču šoreiz ne par to.

Mani pārsteidz tas, cik mežs ir pārsteigumiem bagāts. Pilnībā piekrītu teicienam, ka mežs nav mērāms tikai latos un kubikmetros. Tāpēc šoreiz mazliet par interesanto un savdabīgo, ko var vērot mežā, ja ieskatās vērigāk.

Apinis ir lakstaugs ar vijīgu stumbru, liekas pat trausls. Bet neskati vīru no cepures – tā spēks var pārveidot pat koka stumbru!

Māzeri ir savdabīgi izaugumi, kas izveidojas uz koku stumbriem. Tos var ieraudzīt uz visu sugu kokiem, bet visbiežāk –

uz bērziem. Arī baltalkšņiem mēdz izveidoties māzeri.

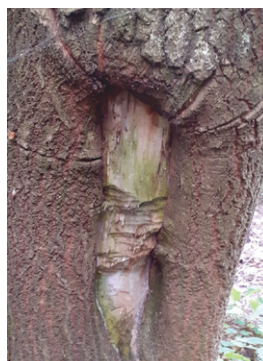

Kas tad te? Kāds dzīvnieks atstājis savus ragus? Nē, tā ir sēne, kuras nosaukums radies no tās neparastā veidojuma brieža ragu formas veidā – tā ir briežu ksilārija (*Yxylaria hypoxylon*). Tā ir atrodama visu gadu uz celmiem, kritālām un zemē nobirušiem zariem.

Egles un apses neparastā "draudzība".

Rētas, kas nedzīst. Bebra darbi ilgi paliek redzami.

Brīžiem arī ieva izdomā augt mazliet savādāk nekā parasti. Kāpēc gan lai šoreiz tā nebūtu zaru osa?

Šo priedi var ievērot uzreiz. Māzeri tās stumbru pārvērtuši gluži neparastu.

Dažkārt arī priedei ilgi jādomā, uz kuru pusi augt. Un galarezultāts ir pārsteidzošs!

Ja meža īpašnieks labi sadzīvo ar dzīvniekiem, tad var sarunāt visu – pat palīdzību jaunaudžu kopšanā! Meža cūkas patību pat uzirdinājušas.

Foto un teksts

Lidija Bredovska, MKPC

Dienvidkurzemes nodaļa

LLKC MEŽA KONSULTĀCIJU PAKALPOJUMU CENTRS

Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag.,
Jelgavas nov. LV3018
Tālr. 63050477, fakss 63022264
e-pasts: mkpc@mkpc.llkc.lv
www.mkpc.llkc.lv

Vieta	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Sigulda	Laila Šestakovska	28323647
Grobiņa	Agrieta Šēnberga	29285111
Saldus	Maruta Pragulbicka	20222041
Krāslava	Jānis Dzalbs	26459513
Limbaži	Jānis Zvaigzne	28307178
Ludza	Anna Pastare - Skutele	29411165
Madona	Mairita Bondare	28381176
Preiļi	Astrīda Rudzīte	26410476
Rēzekne	Viktors Jurčenko	28692818
Iecava	Rita Daščiora	22019356
Aizkraukle	Inga Buša	26534704
Jēkabpils	Jānis Sēlis	26465432
Ozolnieki	Kārlis Folkmanis	29363016
Gulbene	Elvijs Kantāns	26314426
Tukums	Kārlis Folkmanis	27812527
Talsi	Valdis Usne	26438175
Valmiera	Andris Vīrs	26108426

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs,

Izdevumu iespēšanai sagatavoja Sarmīte Grundšteine

tālr. 63050477, mob. 29133563. Makets: Dzintars Melnis

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Jelgavas nov. LV-3018

